

URED PREDsjedNIKA VLADE HERCEGBOSANSKE ŹUPANIJE

Smjernice za planiranje rada tijela uprave Hercegbosanske Źupanije
s Akcijskim planom za provedbu Strategije razvoja Hercegbosanske Źupanije 2027.-
2029.godine

Veljača, 2026.godine

Contents

1. UVOD	3
2. RAZVOJNI KONTEKST.....	4
3. PROVEDBA STRATEGIJE 2027-2029. GODINE.....	9
3.1. Strateški ciljevi i prioriteti	10
3.1.1. Strateški cilj 1: Ubrzan ekonomski razvoj	11
3.1.2. Strateški cilj 2: Unapređenje društvene infrastrukture	12
3.1.3. Strateški cilj 3: Moderna infrastruktura i očuvan okoliš	13
3.1.4. Strateški cilj 4: Integralni održivi razvoj	14
3.2. Evaluacija strategije razvoja za razdoblje 2021-2024.....	15
4. INDIKATIVNI FINACIJSKI OKVIR ZA PROVEDBU AKCIJSKOG PLANA 2027-2029.....	17
4.1. Pregled akcijskog plana po ciljevima.....	17
4.2. Pregled prioriteta i mjera	18

1. UVOD

Jasan institucionalni okvir za tehničku i stručnu potporu procesu planiranja, praćenja i izvještavanja o provedbi Strategije razvoja Hercegbosanske županije u sustavu strateškog planiranja u Hercegbosanskoj županiji, kao jednom od ključnih sustava upravljanja na razini Županije, te pripadajući zakonski i podzakonski propisi, ogledaju se kroz ulogu koju ima Ured predsjednika Vlade, koji djeluje kao središnje tijelo za poslove razvojnog planiranja i upravljanja razvojem, sukladno članku 5. stavku (1) Zakona o razvojnom planiranju i upravljanju razvojem u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj 32/17) te Zaključak Vlade koji definira tu ulogu. Uz njega, važnu operativnu funkciju ima Županijski odbor za razvoj (ŽOR), sastavljen od predstavnika svih ministarstava i tijela uprave.

U okviru sustava planiranja rada tijela uprave, osim savjetodavnih, stručnih, protokolarnih i informativnih zadaća Ureda predsjednika Vlade te drugih poslova koje odredi predsjednik Vlade Hercegbosanske županije, Smjernice za trogodišnje planiranje predstavljaju temeljni dokument koji predsjednik Vlade upućuje Vladi Hercegbosanske županije. Njihovim donošenjem započinje novi ciklus planiranja rada tijela uprave u Županiji, ovaj put planiranje za razdoblje 2027. -2029.godine, koje je specifično po tome što izlazi iz okvira trenutne Strategije razvoja.

Izrada Smjernica označava početak procesa trogodišnjeg planiranja rada, koji predsjednik Vlade provodi u suradnji s tijelom nadležnim za razvojno planiranje i upravljanje razvojem. Smjernice se izrađuju svake godine, za razdoblje od tri godine, te čine osnovu za izradu Akcijskog plana za provedbu Strategije, te u kasnijoj fazi i planiranje rada tijela uprave. Na taj način osigurava se povezanost strateškog planiranja i planiranja rada tijela uprave, uz naglasak na strateški usmjeren razvoj Županije, u skladu s važećim razvojnim dokumentima i planovima.

Pojednostavljeno, proces planiranja započinje izradom Akcijskog plana za provedbu Strategije razvoja Hercegbosanske županije za trogodišnje razdoblje, nakon čega slijedi usvajanje Smjernica najkasnije do kraja veljače. U međuvremenu se izrađuje godišnje izvješće o radu za prethodnu godinu, dok daljnji koraci uključuju izradu i objavu radne verzije trogodišnjeg programa rada tijela uprave do kraja ožujka. Nakon provedenih konzultacija s nadležnim institucijama, ovi programi služe kao osnova za izradu Programa javnih investicija i Dokumenta okvirnog proračuna, koji se usvajaju najkasnije do kraja lipnja te posljedično i pripreme planova rada tijela uprave u hercegbosanskoj županiji.

Rok za izradu radne verzije godišnjeg plana rada je kraj srpnja, a rok za izradu Izvještaja o razvoju usvaja se do kraja rujna. Nakon toga slijedi nacrt i prijedlog godišnjeg proračuna svih proračunskih korisnika. Nakon usvajanja proračuna i programa javnih investicija, trogodišnji plan rada postaje operativan te se do kraja siječnja iduće godine usvaja zajednički godišnji program rada Vlade Hercegbosanske županije za prvu godinu programiranog razdoblja.

Svrha Smjernica kao dokumenta je planska i ciljana provedba Strategije razvoja kroz planiranje rada institucija odnosno izradu programa rada Vlade Županije, te učinkovito praćenje provedbe Strategije. Izradom Smjernica usklađuju se strateško i financijsko planiranje i programiranje rada u Županiji koje je regulirano Zakonom o razvojnom planiranju i upravljanju razvojem, kao i provedba županijske Uredbe o metodologiji izrade i donošenja plana i programa rada i izvješća o radu Vlade Hercegbosanske županije i županijskih tijela (u daljem tekstu Uredba) te Zakonom o proračunima u FBiH.

Osim osnovne svrhe Smjernica da posluže kao poveznica strateškog planiranja i planiranja rada tijela uprave u Hercegbosanskoj županiji, njima se definiraju i razvojni prioriteti za sljedeće trogodišnje razdoblje, prethodno definirani Strategijom razvoja Hercegbosanske županije 2021-2027, te da se kroz akcijske planove i Smjernice operativno uključuju u Planove rada ministarstava i ostalih tijela uprave te se za njih planiraju financijska sredstva.

Cilj Smjernica je donošenje prvenstveno političke pa i operativne odluke o ključnim aktivnostima koje se trebaju realizirati kako bi se Županija ekonomski, društveno, infrastrukturno i institucionalno razvijala u željenim smjerovima. Osim što služe tijelima uprave kao usmjerenje, Smjernice trebaju i informirati javnost, poduzeća, nevladin sektor i sve ostale zainteresirane o ključnim aktivnostima na području Županije, u svrhu stvaranja sinergijskog učinka provedbom zajedničkih aktivnosti vladinog, privatnog i nevladinog sektora.

U procesu monitoringa i izvještavanja, institucije prate i izvještavaju o postignutim efektima i rezultatima iz perspektive ravnopravnosti spolova i jednakih mogućnosti za sve građane. Princip jednakih mogućnosti za sve građane posebno se ostvaruje putem neposrednog uključivanja socijalno ugroženih grupa građana u izradu implementacijskih dokumenata, u ovom slučaju kroz rad predstavnika nevladinog sektora u Županijskom Odboru za razvoj (ŽOR-u). Ravnopravnost spolova i jednake mogućnosti za sve građane podrazumijevaju uvažavanje različitosti i odsustvo diskriminacije uključivanjem specifičnih potreba i interesa žena i muškaraca, kao i višestruko ugroženih grupa građana, kroz adekvatne projekte, aktivnosti i odgovarajuće indikatore u smjernicama, trogodišnjem planu rada i godišnjem planu rada.

2. RAZVOJNI KONTEKST

Aktivnosti planiranja, praćenja i provedbe Strategije razvoja Hercegbosanske županije, Odlukom Vlade Hercegbosanske županije iz 2023. godine povjereni su Uredu predsjednika Vlade, točnije Službi za koordiniranje razvoja i intergacije. Unatoč tome, jedan od ključnih izazova i dalje ostaje uspostava učinkovite koordinacije u području operativnog planiranja, odnosno ugradnje usklađenih razvojnih aktivnosti i projekata u proračune županijskih ministarstava, institucija i jedinica lokalne samouprave. Dodatni izazovi odnose se na sustavno prikupljanje i obradu podataka te pravodobno izvještavanje, u skladu s Uredbom o metodologiji planiranja. I dalje je izražena potreba za

jačanjem kapaciteta jedinica za upravljanje razvojem, ministarstva financija te jedinica za upravljanje projektima javnih investicija, kao i potreba za kontinuiranom motivacijom ključnih dionika u sustavu upravljanja razvojem, koje Uredba o planiranju prepoznaje u ulozi rukovodećih državnih službenika, tajnika i pomoćnika.

Razvojna vizija Hercegbosanske županije usmjerena je na izgradnju moderne zajednice utemeljene na načelima održivog gospodarskog razvoja, u kojoj žive poduzetni i zadovoljni stanovnici, uz optimalno korištenje raspoloživih potencijala. Takav razvojni smjer ima za cilj pozitivno djelovati na poslovno okruženje, uz očuvanje okoliša i kulturne baštine, čime želi pozicionirati Županiju kao atraktivno područje za investicije, kvalitetan život i turističke posjete. Ova je razvojna orijentacija definirana još 2016. godine te ostaje aktualna i u planskom razdoblju do 2027. godine. Ostvarenje razvojne vizije predviđeno je kroz provedbu četiri strateška cilja, deset prioriteta, trideset tri mjere i osam ključnih projekata.

U okviru strateškog cilja unaprjeđenja ekonomskog razvoja, naglasak je stavljen na potporu razvoju poduzetničke infrastrukture, malog i srednjeg poduzetništva te obrtništva, jačanje konkurentnosti poljoprivrede i poticanje održivog ruralnog turizma, uz poseban fokus na potporu izvozu te prijenos i razvoj tehnologija. Strateški cilj društvenog razvoja usmjeren je na unaprjeđenje odgojno-obrazovnog sustava te jačanje sustava zdravstvene i socijalne zaštite. U okviru strateškog cilja održivog upravljanja okolišem, prioriteti se odnose na zaštitu prirodnih i infrastrukturnih resursa, razvoj suvremene infrastrukture te očuvanje i održivo korištenje prirodnih bogatstava. Strategija za ovo plansko razdoblje dodatno ističe važnost primjene integriranog pristupa razvoju, kao i sustavnog upravljanja rizicima i prilagodbe klimatskim promjenama kao četvrti cilj razvoja.

Zaključcima Valde Hercegbosanske županije, njeni predstavnici su aktivno sudjelovali u radu tijela uključenih u proces programiranja Instrumenta pretprijetne pomoći Europske unije (IPA) za razdoblje 2021.–2027., kao i u brojnim drugim europskim programima koji podupiru prekograničnu i transnacionalnu suradnju, poput INTERREG-a, te programima Erasmus+, Kultura, Media, HORIZON i dr. Provedba dijela ranije programiranih državnih i višedržavnih IPA dokumenata očekuje se upravo tijekom razdoblja primjene ovih Smjernica i Akcijskog plana, zbog čega je iznimno važno pravodobno koordinirati i planirati proračunske aktivnosti te aktivno sudjelovati u pripremi i provedbi IPA III dokumenata.

Uobičajena praksa kod programiranja financijske pomoći Europske unije podrazumijeva da se nakon potpisivanja financijskog sporazuma početna godina smatra godinom planiranja, dok sljedeće tri godine obuhvaćaju proces ugovaranja i dodjele bespovratnih sredstava, a sama provedba projekata očekuje se unutar razdoblja od šest godina. U tom kontekstu, relevantni planski dokumenti za razdoblje 2027.–2029. obuhvaćaju i godišnje, još uvijek neugovorene pakete IPA 2021., 2022., 2023. i 2024., te 2025-2027 koji su pripremljeni već tijekom 2025. godine te se očekuje njihovo skoro usvajanje.

Također je važno istaknuti da su procesi programiranja višedržavne IPA-e za razdoblje 2025.–2027. također završeni te da obuhvaćaju ukupno osam programskih dokumenata, i to:

EU Civil Society Facility and Media Programme for 2026–2027

EU Support to Rule of Law, Fundamental Rights, Democracy and Reconciliation

EU Support to Security, including Cybersecurity, and Migration in the Western Balkans

EU Support to Public Administration Reform and Economic Governance

EU Support to Statistics

Institutional Building Alignment: EU Integration Facility, EU Agencies, Union Programmes and Technical Assistance and Information Exchange (TAIEX) – 2025–2026–2027

EU4Green and Digital Transition in the Western Balkans

EU4Inclusion

Support to the Implementation of the Common Regional Market (CRM) and Pillars 1 and 2 of the Growth Plan.

Pregled državne komponente IPA III za Bosnu i Hercegovinu:

Akcijski dokumenti za 2021. godinu	Akcijski dokumenti za 2022. godinu	AD za 2023. godinu	AD za 2024. godinu	Akcijski dokumenti 2025-2027
<ol style="list-style-type: none"> 1. EU potpora za unutrašnje poslove, sigurnost i migracije 2. EU potpora za izborni proces 3. EU potpora za regionalni razvoj 4. EU potpora za transport 5. EU potpora za energiju 6. EU potpora poljoprivredi, ruralnom razvoju i ribarstvu 7. EU potpora razvoju privatnog sektora u BiH, nakon Covid-19 	<ol style="list-style-type: none"> 1. EU4Justice 2. EU podrška za unutrašnje poslove, sigurnost i migracije 3. EU potpora za reformu javne uprave i javnih financija 4. EU potpora za poboljšanje administrativnih kapaciteta 5. EU potpora za usuglašavanje standarda u hrani 6. EU potpora za obrazovanje, zapošljavanje i socijalni sektor 7. EU potpora za okoliš i klimatske promjene 	<p>Energetski paket</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. EU4 Vladavina prava (EU potpora za pravdu za sve EU4ROMA, Gender equality Facility i Child protection) 2. EU potpora integracijama 3. EU za zelenu ekonomiju 4. EU potpora zapošljavanju mladih (Eu Support for Youth Employment) 5. Sportom i kulturom do pomirenja 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Vladavina prava i demokracija 2. Podrška privremenim prihvatnim centrima) 3. EU Integration Facility 4. Podrška uvođenju 112 broj au BiH 5. Podrška okolišu i klimatskim promjenama 6. Podrška prevenciji raka grlića maternice i dojki te redovnoj imunizaciji 7. Podrška održivoj poljoprivredi, prehrambenom sektoru i ribarstvu

Također, neizostavni su i ostali procesi koji su trenutno u tijeku a tu prvenstveno mislimo na Program integriranja BIH u EU kao i Program usklađivanja sa EU aquisem, izrada SSPP lista (Sector Strategic Project Pipelines) projekata u okolišu, transportu i društvenom sektoru, te ljudskih kapaciteta od kojih je SSPP okoliša završena revizije projekata, SSPP

Energije pripremljena, SSPP transporta u fazi pripreme dok za društveni sektor i IT još nije započeta izrada SSPP list a koja će uključiti i razvoj ljudskih kapaciteta na svim razinama. Potrebno je prepoznati i dodatne napore Europske komisije da kroz Reformsku agendu i Plan rasta za Zapadni Balkan potakne reforme kroz dodatnih 6 mlrd EUR-a za zemlje zapadnog Balkana.

Reformska agenda ima visoku relevantnost za županijsku razinu vlasti, posebno u Federaciji BiH, jer se mnoge ključne politike (obrazovanje, rad, socijalna zaštita, digitalizacija javnih usluga, izdavanje dozvola) nalaze u njihovoj isključivoj ili podijeljenoj nadležnosti.

Sudjelovanje predstavnika županijskih razina vlasti u Radnom timu za izradu Reformske agende potvrđuje da je implementacija mjera na ovoj razini ključna za postizanje ciljeva.

Program reformi za Bosnu i Hercegovinu temelji se na Instrumentu za reforme i rast za Zapadni Balkan (Uredba EU 2024/1449) i obuhvaća **osam** od trinaest **specifičnih ciljeva**. Opći ciljevi programa usmjereni su na podršku procesu proširenja ubrzavanjem usklađivanja s pravnom stečevinom EU-a, ubrzanjem regionalne ekonomske integracije i postupne integracije u jedinstveno tržište, pospješivanjem socioekonomske konvergencije te poticanjem regionalne suradnje i dobrosusjedskih odnosa. Bosna i Hercegovina je postigla i održala punu usklađenost sa Zajedničkom vanjskom i sigurnosnom politikom (ZVSP) EU-a, što je ocijenjeno kao izuzetno važan znak predanosti europskom putu. Za održavanje te usklađenosti ključno je kontinuirano jačanje kapaciteta za primjenu restriktivnih mjera, što se podupire reformama u području Koordinacije EU pitanja i Borbe protiv korupcije.

Specifični ciljevi obuhvaćaju **četiri prioritetna područja politike**. Područje Temelji/Vladavina prava cilja na jačanje temelja procesa proširenja, uključujući neovisno pravosuđe, borbu protiv korupcije i organiziranog kriminala, te promicanje temeljnih prava, slobode medija i ravnopravnosti spolova. Područje Zelene i digitalne tranzicije usmjereno je na ubrzavanje održive tranzicije prema klimatskoj neutralnosti do 2050. (uključujući provedbu energetske paketa i rad na određivanju cijena ugljika) te na promicanje digitalne transformacije i kibernetičke otpornosti (uključujući uvođenje 5G mreže i razvoj e-uprave).

Ciljevi u području Razvoja i zadržavanja ljudskog kapitala fokusiraju se na unaprjeđenje kvalitete obrazovanja, osposobljavanja i vještina, rješavanje nezaposlenosti mladih i sprječavanje odljeva mozgova, što se postiže reformama predškolskog, osnovnog i strukovnog obrazovanja te provedbom Jamstva za mlade. Konačno, reforme u području Razvoja privatnog sektora i poslovnog okruženja imaju za cilj ubrzati prijelaz na održivo i konkurentno gospodarstvo, ojačati upravljanje javnim poduzećima, te potaknuti regionalnu ekonomsku integraciju i integraciju s jedinstvenim tržištem EU-a, uključujući pojednostavnjenje poslovanja, unaprjeđenje povezanosti i podršku inovativnim MSP-ovima.

Reformska agenda u potpunosti je usklađena s općim okvirom politike, uključujući Program ekonomskih reformi (ERP) za 2024. – 2026. Rješava pet ključnih strukturnih reformi ERP-a: poboljšanje konkurentnosti, povećanje učinkovitosti javnih poduzeća, uvjete za zelenu tranziciju, uvjete za ubrzanje digitalne tranzicije te povećanje zaposlenosti usklađivanjem obrazovanja s tržištem rada. Nadalje, reforme u području Temelji (Prioritetno područje 4) snažno su komplementarne s 14 ključnih prioriteta Mišljenja Europske komisije, posebno u pogledu funkcioniranja koordinacijskog

mehanizma, reforme pravosuđa, borbe protiv korupcije i organiziranog kriminala te zaštite temeljnih prava.

Pregled ukupne indikativne financijske alokacije

Područje politike	Vrijednost (EUR)	Očekivana raspodjela	Vrijednost (EUR)	Zajam - Trezor	Zajam - WBIF	Grantovi - WBIF
Zelena i digitalna tranzicija	261.392.433,08	pro.24	-	-	-	-
Razvoj privatnog sektora	223.272.703,26	lip.25	-	-	-	-
Ljudski kapital	234.164.054,64	pro.25	373.936.397,33	173.970.409,45	92.650.907,72	107.315.080,16
Temelji	257.761.982,62	lip.26	96.206.937,18	44.759.377,19	23.837.369,46	27.610.190,53
Ukupno	976.591.173,60	pro.26	137.957.117,46	64.183.257,86	34.181.888,28	39.591.971,32
		lip.27	237.794.505,10	110.631.668,15	58.918.781,12	68.244.055,83
		pro.27	130.696.216,54	60.805.191,65	32.382.841,53	37.508.183,36
		Ukupno	6.591.173,60	454.349.904,30	241.971.788,11	280.269.481,19

Ove Smjernice trebaju poslužiti kao poluga da se aktivnosti u cijeloj Županiji usklade, postigne bolja sinergija te omogući i olakša provedba Strategije razvoja kao i stvore uvjeti za uvođenje prgramskog proračuna u nadolazećem razdoblju te vrlo važno da se aktivno sudjeluje i omogući provedba ključnih reformi iz Reformske agende za BiH.

3. PROVEDBA STRATEGIJE 2027-2029. GODINE

Provedba razvojnih mjera u okviru utvrđenih prioriteta Strategije razvoja Hercegbosanske županije zadaća je svih tijela uprave, upravnih organizacija te ostalih ureda, službi i zavoda u Hercegbosanskoj županiji ali i općina i Grada s područja županije te institucionalnih partnera važnih za provedbu socio-ekonomskih i drugih politika koje su im povejrene. Navedena tijela županijske uprave u provedbi Strategije sudjeluju u ulozi koordinatora, kao institucije odgovorne za koordinaciju provedbe pojedinih mjera, ili u ulozi nositelja provedbe aktivnosti i projekata, samostalno ili u suradnji s koordinatorima mjera, sukladno planu provedbe Strategije razvoja Hercegbosanske županije za razdoblje 2021.–2027.

Za sljedeće razdoblje 2027.–2029. godine predviđene su aktivnosti i projekti u okviru 30 od ukupno 32 razvojne mjere. Županijska tijela uprave, javne ustanove i zavodi kroz svoje godišnje i trogodišnje planove i programe rada detaljnije razrađuju aktivnosti i projekte koje će provoditi ili započeti u navedenom trogodišnjem razdoblju, te o njihovoj provedbi izvještavaju kroz redovita izvješća o radu. Akcijskim planom obuhvaćeni su i projekti

općina i grada, kao i projekti organizacija civilnog društva, Linnovate Business Parka i Turističkog klastera kao važnih dionika s kojima Vlada Hercegbosanske županije ima potpisane Sporazume o suradnji.

Prilikom izrade planova i programa rada županijskih tijela uprave, samostalnih županijskih uprava i upravnih organizacija, uključujući urede, službe i agencije na koje se primjenjuje Uredba, za sljedeća godišnja i trogodišnja razdoblja potrebno je osigurati sljedeće:

- da koordinatori razvojnih mjera osiguraju koordinaciju tijekom izrade vlastitih planova rada, kao i planova rada ustanova i zavoda u okviru svog resora, s ciljem postizanja međusobne usklađenosti planova različitih institucija i osiguranja učinkovite provedbe razvojnih mjera. Županijska tijela uprave, javne ustanove i zavodi dužni su koordinirati izradu svojih planova rada s institucijama koje djeluju u okviru istog resora ili sektora (primjerice Ministarstvo poljoprivrede – Uprava za šumarstvo – Zavod za hranu i veterinarstvo HBŽ; Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva – ŠGD Hercegbosanske šume; Ministarstvo graditeljstva, obnove, prostornog uređenja i zaštite okoliša; Ministarstvo gospodarstva i Županijski zavod za zapošljavanje, koji zajednički provode projekt WIN sufinanciran sredstvima Europske unije; te Tehnološki i Business park Linnovate kao strateški partner Vlade HBŽ u provedbi mjera potpore novoosnovanim poduzećima i organizaciji edukacija sa nadležnim Ministarstvom i Općinama);
- da koordinatori razvojnih mjera, odnosno nadležna resorna ministarstva, u postupku koordinacije izrade planova rada surađuju s jedinicom za upravljanje zaduženom za praćenje provedbe Strategije, kao i s jedinicom za upravljanje Programom javnih investicija pri Ministarstvu gospodarstva HBŽ te Sektorom za proračun Ministarstva financija;
- da se u planove rada za sljedeće trogodišnje razdoblje uključi priprema projektne, građevinske i okolišne dokumentacije za projekte i aktivnosti kod kojih je to potrebno, s ciljem njihove pravodobne realizacije i stvaranja preduvjeta za povlačenje sredstava iz vanjskih izvora financiranja, prvenstveno državnih i višedržavnih IPA fondova.
- Da u planovima rada za sljedeće trogodišnje razdoblje sva tijela uprave, ustanove i zavodi uključe aktivnosti na zapošljavanju i jačanju kapaciteta osoba koji će biti angažirani za planiranje i upravljanje razvojem odnosno provedbu projekata te aktivnosti jačanja organizacijskih i financijskih kapaciteta.

3.1. Strateški ciljevi i prioriteti

U planiranju planova i programa rada za sljedeće trogodišnje i godišnje razdoblje, tijela uprave trebaju detaljnije razraditi aktivnosti iz razvojnih mjera koje su u okviru njihove nadležnosti, te se trebaju usmjeriti na postizanje pokazatelja po prioritetima kako je navedeno u Akcijskom planu 2027-2029, koji je prilog ovim Smjernicama. Iako plansko razdoblje ovih Smjernica izlazi iz strateškog okvira 2021-2027, koristit će se isti indikatori

za mjerenje uspjeha koji su zadani razvojnom Strategijom, do usvajanja nove, kada će se usuglasiti.

3.1.1. Strateški cilj 1: Ubrzan ekonomski razvoj

Ubrzan ekonomski razvoj stvorit će ozračje za razvoj poduzetništva, infrastrukture, obrtništva i uvjete za provedbu aktivne politike zapošljavanja za gospodarski razvoj županije. U tom kontekstu, ključni pokazatelji kroz koje će se pratiti ostvarenje ovog strateškog cilja, odnosno koji reflektiraju ubrzanje ekonomskog rasta su:

Strateški cilj 1	Pokazatelj utjecaja	Polazna vrijednost (2019.)	Ciljna vrijednost (2027.)
Strateški cilj 1 UBRZANI EKONOMSKI RAZVOJ	Nivo razvijenosti – indeks	0,27	0,5
	Prosječan broj zaposlenih	10.906	13.000
	Broj poslovnih subjekata – broj sa stanjem 31.12.	3.574	3.700
	Poreski prihodi u KM	7.592.527	8.500.000 KM

Za postizanje pokazatelja u okviru ovog strateškog cilja u sljedećem trogodišnjem razdoblju potrebno je u planovima i programima rada planirati aktivnosti i projekte iz razvojnih mjera kako bi se postigli planirani pokazatelji po sljedećim prioritetima:

Prioriteti	Indikatori (razina krajnjeg rezultata)	Polazna vrijednost (2019.)	Ciljna vrijednost (2027.)
1.1. Podržati razvoj poduzetničke infrastrukture, MSP i obrtništva	Broj MSP-a	649	700
	Broj obrta	1.374	1.450
	Broj korisnika poduzetničke infrastrukture	65	100
1.2. Unapređivat i konkurentnost poljoprivrede	% iskorištenosti obradivih površina	45,7%	55,00%
	Ukupan prihod od prodaje	72.500.000	80.000.000
	Proizvodnja krumpira u tonama	14.000	18.200
1.3. Poticati razvoj održivog ruralnog turizma	Broj ležajeva	1,153	1,300
	Broj noćenja	19,693	25,000
	Prihod od turizma	12,320,000	13,550,000
1.4. Podržavati izvoz, transfer i razvoj tehnologija	Pokrivenost uvoza izvozom	109,5%	120%
	Broj poduzeća izvoznika	134	140
	Broj kapaciteta za istraživanje i razvoj	0	2

Županijska tijela uprave, javne ustanove i zavodi koji su definirani kao koordinatori odnosno nositelji određenih razvojnih mjera u planove rada za sljedeće trogodišnje razdoblje trebaju planirati aktivnosti za provedbu strateških projekata identificiranih u okviru ovog strateškog cilja.

1. Osnivanje i razvoj subjekata poduzetničke infrastrukture
2. Inovativni i tradicionalni oblici nefinancijske ili financijske podrške poslovnim subjektima

Za ovaj strateški cilj aza sljedeće trogodišnje razdoblje planirano je 32.266.138, 00 KM, te su pojačane aktivnosti koje su se evaluacijom Strategije u proteklom razdoblju pokazale da nisu dostigle očekivane rezultate.

3.1.2. Strateški cilj 2: Unapređenje društvene infrastrukture

Razviti usluge, stvoriti ozračje za povećanje kvalitete života koje će, osim gospodarskog razvoja, omogućiti kvalitetniji i lakši život stanovništva svrha je drugog strateškog cilja. Ključni pokazatelji kroz koje će se pratiti ostvarenje ovog strateškog cilja, odnosno koji prikazuju kako će se mjeriti unapređenje društvene infrastrukture kroz sljedeće tri godine:

Strateški cilj 2	Pokazatelj utjecaja	Polazna vrijednost (2019.)	Ciljna vrijednost (2027.)
STRATEŠKI CILJ 2 UNAPREĐENJE DRUŠTVENE INFRASTRUKTURE	Povećan kapacitet predškolskih ustanova	450	500
	Uspostavljen funkcionalan sustav učenja na daljinu u HBŽ	1	1
	Obuhvat zdravstvenom zaštitom	56,82%	70%

Za postizanje pokazatelja u okviru ovog strateškog cilja u sljedećem trogodišnjem razdoblju je potrebno u planovima i programima rada planirati aktivnosti i projekte iz razvojnih mjera kako bi se postigli planirani pokazatelji po sljedećim prioritetima:

Prioriteti	Indikatori (razina krajnjeg rezultata)	Polazna vrijednost (2019.)	Ciljna vrijednost (2027.)
2.1. Unapređenje obrazovanja, kulture i sporta	Izrađena i usvojena Metodologija izrade i provedbe strukovnih i programa obrazovanja odraslih usklađenih sa tržištem rada	0	1
	Broj učenika OŠ na 1 računalo	10,71	3
	Broj učenika SŠ na 1 računalo	9,44	1
2.2. Unapređenje sustava zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	Broj stanovnika na doktora medicine u primarnoj zdravstvenoj zaštiti	2.018 (2018)	1076
	Broj stanovnika na jednog doktora stomatologije	4.067 (2018)	3094
	Izrađen Master plan optimizacije i koordinacije zdravstvenoga sektora, uključivo s IKT strategijom	0	1
	Izrađena socijalna karta HBŽ	0	1

Županijska tijela uprave, javne ustanove i zavodi koji su definirani kao koordinatori odnosno nositelji određenih razvojnih mjera u planove rada za sljedeće trogodišnje razdoblje trebaju planirati aktivnosti za provedbu strateških projekata identificiranih u okviru ovog strateškog cilja.

1. Digitalizacija odgojno-obrazovnog sustava
2. Informatizacija i unapređenje zdravstvenog sustava
3. Stvaranje ključnih baza podataka u svrhu donošenja relevantnih strateških odluka, posebno za marginalizirane skupine društva

Za strateški cilj 2 planirano je **72.256.350,00 KM** uz pojačane aktivnosti u područjima unapređenja sustava zdravstvene zaštite i socijale.

3.1.3. Strateški cilj 3: Moderna infrastruktura i očuvan okoliš

Budući da je posebno potrebno posvetiti pažnju razvoju suvremene infrastrukture kao i održivom korištenju prirodnih resursa, a koje bi trebalo rezultirati boljom kvalitetom života i doprinijeti razvoju. Ključni pokazatelji kroz koje će se pratiti ostvarenje ovog strateškog cilja, kroz sljedeće tri godine:

Strateški cilj 3	Pokazatelj utjecaja	Polazna vrijednost (2019.)	Ciljna vrijednost (2027.)
STRATEŠKI CILJ 3 MODERNA INFRASTRUKTURA I OČUVAN OKOLIŠ	Uspostavljena regionalna sanitarna deponija	0	1
	Pokrivenost stanovništva prikupljanjem otpadom	40%	60%
	Energija proizvedena iz obnovljivih izvora energije (OIE): vjetar, sunce, voda	86,6 MW	200MW

Za postizanje pokazatelja u okviru ovog cilja, potrebno je planirati aktivnosti i projekte, kako bi se postigli sljedeći prioriteti:

Prioriteti	Indikatori (razina krajnjeg rezultata)	Polazna vrijednost (2019.)	Ciljna vrijednost (2027.)
3.1. Razvoj suvremene infrastrukture	Broj implementiranih projekata iz područja zaštite okoliša	0	10
	Broj centara za gospodarenje otpadom	0	6
3.2. Očuvanje i održivo korištenje prirodnih resursa	Broj prijedloga za zaštitu pojedinih područja	1	2

Županijska tijela uprave, javne ustanove i zavodi koji su definirani kao koordinatori odnosno nositelji određenih razvojnih mjera u planove rada za sljedeće trogodišnje

razdoblje trebaju planirati aktivnosti za provedbu strateškog projekta u okviru ovog strateškog cilja.

1. Projektiranje i izgradnja multifunkcionalnih melioracijskih sustava krških polja

Provedba strateškog cilja 3 predviđa ukupno **25.637.304, 00 KM** najvećim dijelom za prometnu i putni inr+frastrukturu te energetska učinkovitost.

3.1.4. Strateški cilj 4: Integralni održivi razvoj

Kod planiranja integralnog razvoja Hercegbosanske županije u sljedećem razdoblju potrebno je uz jačanje institucija, razvojnu suradnju, kapacitete za razvoj i potencirati i razvoj e-uprave. Fokus ovog prioriteta je i provedba mjera u smjeru unapređenja participativnog planiranja i interakcije s ključnim dionicima razvoja, veća participacija građana i stručnjaka u razvojnim procesima. Ključni pokazatelji kojima će se mjeriti postignuće su:

Strateški cilj 4	Pokazatelj utjecaja	Polazna vrijednost (2019.)	Ciljna vrijednost (2027.)
STRATEŠKI CILJ 4 INTEGRALNI ODRŽIVI RAZVOJ	Funkcionalno Vijeće za razvoj HBŽ	0	1
	Vrijednost projekata financiranih od EU, a privučenih kroz vladine institucije	500.000	1.500.000
	Uspostavljen sustavi mjerenja indeksa transparentnosti i indeksa percepcije korupcije HBŽ	0	2
	Broj implementiranih e-usluga	0	3

Kako bi se postigli pokazatelji u okviru ovog strateškog cilja u sljedećem trogodišnjem razdoblju je potrebno u planovima i programima rada planirati aktivnosti i projekte iz razvojnih mjera kako bi se postigli planirani pokazatelji po sljedećim prioritetima:

Prioriteti	Indikatori (razina krajnjeg rezultata)	Polazna vrijednost (2019.)	Ciljna vrijednost (2027.)
4.1. Učinkovito upravljanje održivim razvojem	Broj osoba koje su prošle obuku za integrirani razvoj	0	30
	Vrijednost realiziranih razvojnih projekata sufinanciranih iz Proračuna HBŽ i vanjskih sredstava	0	1.000.000

	Broj sastanaka Vijeća za razvojno planiranje HBŽ	0	2 (14)
4.2. Upravljanje rizicima	Uspostavljen regionalni operativni centar civilne zaštite HBŽ	0	1
	Broj deminirane teritorije HBŽ	4.841 ha	80.000 ha

Županijska tijela uprave, prepoznati kao koordinatori odnosno nositelji određenih razvojnih mjera u planove rada za sljedeće trogodišnje razdoblje trebaju planirati aktivnosti za provedbu strateških projekata identificiranih u okviru ovog strateškog cilja.

1. Jačanje kapaciteta javne uprave za integrirano strateško upravljanje i uspostava razvojnih tijela
2. Unapređenje županijskog Operativnog Centra zaštite i spašavanja i povezanih službi

Četvrti strateški cilj predviđa **5.886.600, 00 KM**, koncentrirajući se najvećim dijelom na upravljanje rizicima te integrirani razvoj.

3.2. Evaluacija strategije razvoja za razdoblje 2021-2024

Krajem 2024.godine Vlada Hercegbosanske županije pokrenula je proces evaluacije u tijeku Strategije razvoja za razdoblje 2021-2024, razmatrala Izvještaj o evaluaciji neovisnog evaluatora te isti primila k znanju.

Evaluacija provedbe Strategije razvoja za evaluacijsko razdoblje 2021.-2024. pokazala je ključna postignuća i izazove u implementaciji mjera usmjerenih na održivi razvoj, ekonomski rast, društvenu dobrobit i zaštitu okoliša. Ovaj izvještaj pružio je pregled učinkovitosti i efikasnosti provedbe Strategije razvoja u prvom dijelu njenog implementacijskog razdoblja, s ciljem pružanja objektivnih i relevantnih informacija za daljnje oblikovanje javnih politika i razvojnih prioriteta na području Hercegbosanske županije, što se za razdoblje 2027-2029 utvrdilo kao baza mjera koje treba „dodatno“ aktivirati kako bi se postigli svi zadani ciljevi razvoja.

S obzirom da je Izvještaj pokazao procjenu relevantnosti strateških ciljeva i prioriteta, postignutog napretka u ostvarenju strateških ciljeva i prioriteta, koliko se učinkovito koriste financijska sredstva te da li se koriste u skladu s ciljevima i akcijskim planovima te kvalitetu i prikladnost sustava upravljanja razvojem u županiji i učinkovitosti praćenja provedbe kao i na složenost i dugoročnost Strategije razvoja, evaluacija nije samo razmatrala provedbu aktivnosti u razdoblju od 2021. do 2024. godine, nego se osvrnula i na temeljne izazove, prilike i preporuke koje su oblikovale buduću provedbu strategije.

Stoga, Izvještaj predstavlja podlogu za smjernice za planiranje rada za ovo trogodišnje razdoblje u skladu s dinamičnim društvenim, gospodarskim i okolišnim uvjetima. Na temelju provedene analize, doneseni su zaključci i preporuke za unapređenje provedbe Strategije razvoja Hercegbosanske županije, i to da su **strateški ciljevi** u velikoj mjeri usklađeni s potrebama županije, ali implementacija zahtijeva dodatne napore, osobito u *ruralnim područjima, obrazovanju, zdravstvu i modernizaciji poljoprivrede, turizmu, klimatskim promjenama*; iako su postignuti **rezultati** u određenim sektorima, postoji potreba za boljim ulaganjima i prilagodbom ciljeva u područjima gdje napredak nije zadovoljavajući. Evaluacija je također pokazala da su postignuti pomaci u ekonomskoj aktivnosti, obrazovnoj infrastrukturi i zaštiti okoliša, dok sektori poljoprivrede, turizma, obrazovanja i zdravstva, te klimatskih promjena **zahtijevaju intenzivniji rad**. Postoji i pozitivan trend u EU projektima i e-uslugama, ali borba protiv korupcije i daljnje institucionalno jačanje ostaju prioriteta. Za osiguranje dugoročne održivosti, nužno je nastaviti ulaganje u strategijske intervencije i jačanje institucionalnih kapaciteta.

Preporuke su podijeljene na preporuke visokog i srednjeg prioriteta, **visoki prioritet** odnosi se na obuku zaposlenika, privlačenje investicija, ulaganje u poljoprivredu i turizam, te razvoj novih turističkih proizvoda dok **srednji prioritet** uključuje uspostavu boljih mehanizama koordinacije i reviziju pokazatelja ciljeva. Preporuke također naglašavaju važnost profesionalnog razvoja i umrežavanja ključnih dionika, dok se motivacija državnih službenika u pripremi i provedbi projekata treba dodatno unaprijediti. Preporučuje se i daljnje ulaganje u kvalitetu trogodišnjih planova rada koji operacionaliziraju Strategiju. **Jedan od glavnih zaključaka evaluacije je da iako su ciljevi relevantni, uspješna implementacija će zahtijevati dodatna ulaganja, edukaciju i bolju koordinaciju među sektorima.**

Prioritet	Preporuka	Razdoblje
Visok	Uložiti u obuku i profesionalni razvoj zaposlenika, osobito u područjima pripreme projektne dokumentacije, praćenja provedbe, izvještavanja i financijskog upravljanja.	2025-2027
Visok	Razviti specifične inicijative za privlačenje stranih i domaćih investicija u sektore s visokim rastom, poput tehnologije i zelene energije.	2025-2027
Visok	Povećati ulaganja posebno u sektore poljoprivrede i turizma.	2025-2027
Visok	Razviti nove turističke proizvode, poboljšati promociju i diversificirati ponudu, uključujući održivi turizam i ruralni turizam.	2025-2027
Visok	Osigurati podršku za umrežavanje ključnih dionika i potencijalnih partnera, kako bi se poboljšala suradnja i koordinacija na svim administrativnim razinama kao i prekogranično, što bi doprinijelo uspješnijoj implementaciji projekata	2025-2027

Srednji	Uspostaviti jasnije i učinkovitije mehanizme za koordinaciju između različitih tijela odgovornim za provedbu strategije, uključujući redovite sastanke i izvještavanje o napretku, kako bi se poboljšala suradnja u operacionalizaciji strategije te revidirati pokazatelje po ciljevima i postaviti ambicioznije vrijednosti kroz procese planiranja	2025-2027
Srednji	Razviti sustav motivacije državnih službenika koji sudjeluju u pripremi i provedbi projekata koji se financiraju iz vanjskih izvora	2025-2027

4. INDIKATIVNI FINACIJSKI OKVIR ZA PROVEDBU AKCIJSKOG PLANA 2027-2029.

Trogodišnjim Akcijskim planom koji operacionalizira Strategiju razvoja Hercegbosanske županije za razdoblje 2021. -2027. godina, definirana je provedba aktivnosti tijela uprave Hercegbosanske županije, općina, grada i drugih organizacija iz HBŽ ili izvan HBŽ, a koje su od interesa, vezane ili se mogu vezati uz ispunjavanje mjera iz Strategije.

4.1. Pregled akcijskog plana po ciljevima

Županijska tijela uprave, javne ustanove i zavodi u svojim proračunskim zahtjevima planiraju sredstva potrebna za realizaciju planiranih mjera iz akcijskog plana provedbe Strategije i programa rada. Planovi i višegodišnji programi rada se usklađuju sa realnim mogućnostima proračuna te vanjskim izvorima financiranja.

Indikativni financijski okvir procijenjen za realizaciju planiranih mjera za razdoblje 2027-2029. godine prikazan je u sljedećoj Tabeli:

Strateški ciljevi	Iz proračuna u KM	Vanjski izvori u KM	Ukupno
STRATEŠKI CILJ 1 UBRZANI EKONOMSKI RAZVOJ	11.305.000	20.961.138	32.266.138
STRATEŠKI CILJ 2 UNAPREĐENJE DRUŠTVENE INFRASTRUKTURE	64.787.350	7.469.000	72.256.350
STRATEŠKI CILJ 3 MODERNA INFRASTRUKTURA I OČUVAN OKOLIŠ	11.902.500	13.734.804	25.637.304
STRATEŠKI CILJ 4 INTEGRALNI ODRŽIVI RAZVOJ	5.562.600	324.000	5.886.600
Ukupno	93.557.450	42.488.942	136.046.392

Iz tablice iznad vidljivo je da je najveći iznos sredstava planiran za unapređenje društvene infrastrukture oko cca 53% dok slijede aktivnosti ubrzanog ekonomskog razvoja sa cca 24%, zatim moderna infrastruktura i očuvan okoliš sa cca 19% i integralni održivi razvoj sa 4 %.

U strateškom cilju 1 najviše sredstava planirano je za razvoj poduzetničke infrastrukture, MSP-a i obrtništva, dok je za strateški cilj 2 najviše planirano za unapređenje sustava zdravstvene zaštite i socijalne skrbi. U strateškom cilju 3 najvećim dijelom sredstava financirat će se razvoj suvremene infrastrukture dok je za strateški cilj 4 najviše sredstava planirano za upravljanje rizicima. Detaljan prikaz planiranih sredstava slijedi u nastavku po pojedinačnim mjerama.

4.2. Pregled prioriteta i mjera

Unutar strateškog cilja 1 Ubrzan ekonomski razvoj planirana su 4 prioriteta unutar kojih je 5 mjera, kako je prikazano u sljedećoj tabeli:

Strategija razvitka HBŽ- Aktivni plan za 2027-2029	2027	2028	2029	2027-2029	Vlastita sredstva za 2027	VLASTITA SREDSTVA (2027-2029)	VANJSKI IZVORI (2027-2029)
SC 1. Ubrzan ekonomski razvoj	11.242.164	11.756.974	9.267.000	32.266.138	3.835.000	11.305.000	20.961.138
1.1. Podržati razvoj poduzetničke infrastrukture, MSP i obrtništva	6.450.164	6.607.999	5.745.000	18.803.163	650.000	1.950.000	16.853.163
1.1.1. Podržati osnivanje i razvoj subjekata poduzetničke infrastrukture (poslovnih zona, biznis cenatra, poslovnih inkubatora ...)	842.165	1.250.000	550.000	2.642.165	50.000	150.000	2.492.165
1.1.1.1. Izgradnja komunalne infrastrukture u poslovnoj zoni Rupe (kanalizacija i prometnica)	200.000	300.000	0	500.000	0	0	500.000
1.1.1.2. Izgradnja infrastrukture u poslovnoj zoni Rasadnik	592.165	900.000	500.000	1.992.165	0	0	1.992.165
1.1.1.3. Podrška Linnovate Business parku	50.000	50.000	50.000	150.000	50.000	150.000	0
1.1.2. Podržati osnivanje i razvoj MSP-a	120.000	120.000	120.000	360.000	120.000	360.000	0
1.1.2.1. Program podrške osnivanju poduzeća u Hercegovbosanskoj županiji	120.000	120.000	120.000	360.000	120.000	360.000	0
1.1.3. Unaprijediti programe podrške razvoju poslovnih subjekata iz područja prerađivačke industrije	300.000	300.000	300.000	900.000	300.000	900.000	0

1.1.3.1. Program razvoja malog gospodarstva u Hercegbosanskoj županiji putem subvencije kamata	188.000	116.000	64.000	368.000	188.000	368.000	0
1.1.3.2. Program razvoja malog gospodarstva u HBŽ putem subvencije kamata (faza II)	112.000	184.000	236.000	532.000	112.000	532.000	0
1.1.4. Poticati razvoj obrtništva	180.000	180.000	180.000	540.000	180.000	540.000	0
1.1.4.1. Program potpore malim ulaganjima za obrtnike	180.000	180.000	180.000	540.000	180.000	540.000	0
1.1.5. Provođenje aktivne politike zapošljavanja i samozapošljavanja	5.007.999	4.757.999	4.595.000	14.360.998	0	0	14.360.998
1.1.5.1.Implementacija inkubatorskog programa BiHUB	72.999	72.999	0	145.998	0	0	145.998
1.1.5.2. Organizirana StartUP akademija	20.000	20.000	20.000	60.000	0	0	60.000
1.1.5.3. Organiziranje poslovne konferencije	15.000	15.000	15.000	45.000	0	0	45.000
1.1.5.4. Program podrške gospodarstvenicima na području Općine Tomislavgrad iz Proračuna općine	100.000	100.000	60.000	260.000	0	0	260.000
1.1.5.5. Proširenje industrijsko gospodarske zone Vučilov Brig	300.000	50.000	0	350.000	0	0	350.000
1.1.5.6. Projekt "Unaprijeđenje položaja žena na tržištu rada u perifernim industrijskim regijama" Programi federalnog zavoda za zapošljavanje; sufinanciranje zapošljavanja i start up"	4.500.000	4.500.000	4.500.000	13.500.000	0	0	13.500.000
1.2. Unapređivati konkurentnost poljoprivrede	3.730.000	4.126.975	2.720.000	10.576.975	2.720.000	8.160.000	2.416.975
1.2.1. Potpora razvoju biljne i animalne proizvodnje	2.200.000	2.200.000	2.200.000	6.600.000	2.200.000	6.600.000	0
1.2.1.1. Provedba programa razvoja biljne i animalne proizvodnje	2.200.000	2.200.000	2.200.000	6.600.000	2.200.000	6.600.000	0
1.2.2. Potpora ruralnom razvoju	1.370.000	1.766.975	370.000	3.506.975	370.000	1.110.000	2.396.975
1.2.2.1. Provedba programa projektnih aktivnosti iz ruralnog razvoja	370.000	370.000	370.000	1.110.000	370.000	1.110.000	0
1.2.2.2. Izgradnja gradske tržnice - Inovativna Gradska tržnica	1.000.000	1.396.975	0	2.396.975	0	0	2.396.975
1.2.3. Unaprijeđenje kvalitete i jačanje konkurentnosti poljoprivredne proizvodnje	160.000	160.000	150.000	470.000	150.000	450.000	20.000
1.2.3.1. priprema i provedba ostalih vrsta potpora	100.000	100.000	100.000	300.000	100.000	300.000	0

1.2.3.2. Zavod za hranu i veterinarstvo - nabava laboratorijske opreme	50.000	50.000	50.000	150.000	50.000	150.000	0
1.2.3.3. Podrška proizvodnji organske hrane	10.000	10.000	0	20.000	0	0	20.000
1.3. Poticati razvoj održivog turizma	397.000	357.000	137.000	891.000	250.000	550.000	341.000
1.3.1. Integracija ponude kroz unapređenje sustavaruralnih turističkih iskustava i promocija ruralnog turizma Županije	90.000	90.000	80.000	260.000	30.000	90.000	170.000
1.3.1.2. Potpora održavanju turističkih manifestacija u HBŽ	30.000	30.000	30.000	90.000	30.000	90.000	0
1.3.1.3. Promovisana turistička ponuda, potencijali i manifestacije	50.000	50.000	50.000	150.000	0	0	150.000
1.3.1.4. Rok fest "Busija", Glamoč	10.000	10.000	0	20.000	0	0	20.000
1.3.2. Jačanje održivosti ruralnog poduzetništva	307.000	267.000	57.000	631.000	220.000	460.000	171.000
1.3.2.1. Projekt izrade idejnih rješenja za turističke spomenike i izrade turističkih spomenika	200.000	200.000	0	400.000	200.000	400.000	0
1.3.2.2. Potpora udrugama	20.000	20.000	20.000	60.000	20.000	60.000	0
1.3.2.3. Razvoj agroturizma i održivog turizma	7.000	7.000	7.000	21.000	0	0	21.000
1.3.2.4. Projekat izgradnje lučice na Buškom jezeru	80.000	40.000	30.000	150.000	0	0	150.000
1.4. Podržavati izvoz, transfer i razvoj tehnologija	665.000	665.000	665.000	1.995.000	215.000	645.000	1.350.000
1.4.1. Poticati razvoj inovacija i digitalizacije poslovnih subjekata	200.000	200.000	200.000	600.000	200.000	600.000	0
1.4.1.1. Projekt potpore digitalizaciji	200.000	200.000	200.000	600.000	200.000	600.000	0
1.4.2. Jačati internacionalizaciju i uključivanje u globalne lance vrijednosti	450.000	450.000	450.000	1.350.000	0	0	1.350.000
1.4.2.1. Projekt potpore izvozniciima	450.000	450.000	450.000	1.350.000	0	0	1.350.000
1.4.4. Stimulirati povezivanje sa BH dijasporom	15.000	15.000	15.000	45.000	15.000	45.000	0
1.4.4.1. Sponzoriranje sudjelovanja na ino sajmovima	15.000	15.000	15.000	45.000	15.000	45.000	0

U okviru prioriteta podrške razvoju poduzetničke infrastrukture, MPS i poduzetništava za trogodišnje razdoblje 2027-2029 planirana su sredstva u iznosu od **18.803.163 KM** od čega se 1.950.000 KM odnosi na proračunska sredstva, a 16.853.163 KM na sredstva iz vanjskih izvora. Za drugi prioritet koji se odnosi na unapređenje konkurentnosti poljoprivrede u istom trogodišnjem razdoblju planirano je ukupno **10.576.975 KM** pri

čemu je 8.160.000 KM osigurano iz proračunskih sredstava dok 2.416.975 KM potječe iz vanjskih izvora.

Za poticanje razvoja održivog turizma tijekom trogodišnjeg razdoblja planirano je **891.000 KM** od čega 550.000 KM čine proračunska sredstva, a 341.000 KM sredstva iz vanjskih izvora. U okviru mjere podrške izvozu, transferu i razvoju tehnologija planirano je **1.995.000 KM** od čega se 645.000 KM odnosi na proračunska sredstva, a 1.350.000 KM na vanjska sredstva.

Strategija razvitka HBŽ-Akcijski plan za 2027-2029	2027	2028	2029	2027-2029	Vlastita sredstva za 2027	VLASTITA SREDSTVA (iznos za 2027-2029)	VANJSKI IZVORI (iznos za 2027-2029)
SC 2. Unapređenje društvene infrastrukture	25.498.500	23.875.350	22.882.500	72.256.350	21.609.500	64.787.350	7.469.000
2.1. Unapređenje obrazovanja, kulture i sporta	7.598.500	5.855.350	4.612.500	18.066.350	3.809.500	10.757.350	7.309.000
2.1.1. Jačanje kapaciteta sustava za odgoj i obrazovanje	5.838.500	4.057.350	2.782.100	12.677.950	2.079.100	5.818.950	6.859.000
2.1.1.1. Digitalizacija obrazovnog sustava	100.000	0	105.000	205.000	105.000	205.000	0
2.1.1.2. Unapređenje rada međužupanijskog zavoda za odgoj i obrazovanje	77.000	80.850	84.850	242.700	84.850	242.700	0
2.1.1.3. Stipendiranje studenata	150.000	150.000	150.000	450.000	150.000	450.000	0
2.1.1.4. Beneficije za socijalnu zaštitu	25.000	25.000	25.000	75.000	25.000	75.000	0
2.1.1.5. Stipendiranje studenta deficitarna zanimanja	120.000	120.000	120.000	360.000	120.000	360.000	0
2.1.1.6. Sufinanciranje studentskog centra	143.500	143.500	143.500	430.500	143.500	430.500	0
2.1.1.7. Sufinanciranje Sveučilišta u Mostaru	300.000	300.000	300.000	900.000	300.000	900.000	0
2.1.1.8. Jačanje Centara izvrsnosti	0	100.000	0	100.000	100.000	100.000	0
2.1.1.9. Kapitalne potpore osnovnim školama	100.000	150.000	150.000	400.000	150.000	400.000	0
2.1.1.10. Kapitalne potpore vrtićima	150.000	150.000	150.000	450.000	150.000	450.000	0
2.1.1.11. Vrtić za svako djetelzgradnja nove zgrade dječijeg vrtića Pčelice	1.000.000	500.000	0	1.500.000	0	0	1.500.000
2.1.1.12. Izgradnja sportsko rekreacijskog centra u Kupresu	150.000	0	0	150.000	0	0	150.000
2.1.1.13. Dovršetak izgradnje športske dvorane u Kupresu	500.000	0	0	500.000	0	0	500.000
2.1.1.14. Završetak sportske dvorane u Glamoču-parterno uređenje	200.000	200.000	0	400.000	0	0	400.000
2.1.1.15. Izgradnja vatrogasnog doma u Kupresu	600.000	500.000	0	1.100.000	0	0	1.100.000
2.1.1.16. Potpore besplatni udžbenici	300.000	315.000	330.750	945.750	330.750	945.750	0
2.1.1.17. Potpore nižim razinama vlasti prijevoz učenika	420.000	420.000	420.000	1.260.000	420.000	1.260.000	0

2.1.1.18. Program razvoja poduzetničkih ideja mladih	3.000	3.000	3.000	9.000	0	0	9.000
2.1.1.19. Rekonstrukcija gradske sportske dvorane u Tomislavgradu	1.000.000	500.000	500.000	2.000.000	0	0	2.000.000
2.1.1.20. Izgradnja novog Anexa škole I. Mažuranić u Tomislavgradu	200.000	200.000	100.000	500.000	0	0	500.000
2.1.1.21. Izgradnja Vatrogasnog doma u Tomislavgradu	300.000	200.000	200.000	700.000	0	0	700.000
2.1.2. Potpora daljnjem razvoju sporta i kulture	1.760.000	1.798.000	1.830.400	5.388.400	1.730.400	4.938.400	450.000
2.1.2.1. Javni poziv šport	700.000	735.000	771.750	2.206.750	771.750	2.206.750	0
2.1.2.2. Javni poziv kultura	500.000	535.000	561.750	1.596.750	561.750	1.596.750	0
2.1.2.3. Sufinanciranje muzeja	360.000	378.000	396.900	1.134.900	396.900	1.134.900	0
2.1.2.4. Urediti i opremiti prostor za kulturne sadržaje u Narodnom sveučilištu - Galerija	100.000	50.000	0	150.000	0	0	150.000
2.1.2.5. Unaprijeđeni kulturni i sportski sadržaji kroz podršku razvoja infrastrukture	100.000	100.000	100.000	300.000	0	0	300.000
2.2 Unapređenje sustava zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	17.900.000	18.020.000	18.270.000	54.190.000	17.800.000	54.030.000	160.000
2.2.1. Unapređenje sustava zdravstvene zaštite	6.500.000	6.500.000	6.500.000	19.500.000	6.500.000	19.500.000	0
2.2.1.1 Tekuće i kapitalne potpore za zdravstvo i transfer županjskom zavodu za zdravstveno osiguranje	6.500.000	6.500.000	6.500.000	19.500.000	6.500.000	19.500.000	0
2.2.2. Unapređenje sustava socijalne skrbi i inkluzija djece s poteškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom	8.980.000	8.910.000	8.910.000	26.800.000	8.880.000	26.640.000	160.000
2.2.2.1. Opremanje socijalnih stanova	150.000	150.000	150.000	450.000	150.000	450.000	0
2.2.2.2. Unapređenje sustava socijalne skrbi - obitelj sa djecom	2.000.000	2.000.000	2.000.000	6.000.000	2.000.000	6.000.000	0
2.2.2.3. Unapređenje sustava socijalne skrbi - prava iz socijalne skrbi	1.200.000	1.200.000	1.200.000	3.600.000	1.200.000	3.600.000	0
2.2.2.4. Unapređenje sustava socijalne skrbi i inkluzija djece s poteškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom	30.000	30.000	30.000	90.000	30.000	90.000	0
2.2.2.5. Ostale socijalne isplate porodični dopust i dječiji doplatak	5.500.000	5.500.000	5.500.000	16.500.000	5.500.000	16.500.000	0
2.2.2.6. Podrška zdravstvenoj i socijalnoj zaštiti - Aktiviranje Centra za socijalni rad	100.000	30.000	30.000	160.000	0	0	160.000
2.2.3. Unapređenje sustava podrške braniteljskoj populaciji	2.420.000	2.610.000	2.860.000	7.890.000	2.420.000	7.890.000	0
2.2.3.1. Financiranje udruga	160.000	160.000	160.000	480.000	160.000	480.000	0
2.2.3.3. Novčana egzistencijalna pomoć razvojačenim braniteljima i izdaci za RVI i obitelji poginulih	1.260.000	1.350.000	1.500.000	4.110.000	1.260.000	4.110.000	0
2.2.3.4. Stambeno zbrinjavanje branitelja	1.000.000	1.100.000	1.200.000	3.300.000	1.000.000	3.300.000	0

U okviru strateškog cilja 2, za prioritet unapređenja obrazovanja, kulture i sporta, za trogodišnje razdoblje planirana su sredstva u iznosu od **18.066.350 KM**, od čega 10.757.350 KM čine proračunska sredstva, dok je 7.309.000 KM osigurano iz vanjskih izvora. Za prioritet unapređenja sustava zdravstvene zaštite i socijalne skrbi u istom razdoblju planiran je ukupan iznos od **54.190.000 KM** proračunskih sredstava te 160.000 KM vanjskih sredstava. S obzirom na to da vremenski okvir ovih Smjernica (do 2029. godine) nadilazi razdoblje važećeg strateškog planiranja 2021.–2027., kao i činjenicu da su u planu Ministarstva rada, zdravstva i socijalne skrbi predviđeni programi te donošenje više značajnih zakona iz područja socijalne zaštite (Zakon o obiteljima s djecom, usklađivanje dječjeg doplatka i dr.), ukupno planirani iznosi znatno su veći u odnosu na dosadašnje.

Strategija razvitka HBŽ- Aktivni plan za 2027-2029	2027	2028	2029	2027-2029	Vlastita sredstva za 2027	VLASTITA SREDSTVA (iznos za 2027-2029)	VANJSKI IZVORI (iznos za 2027- 2029)
SC 3. Moderna infrastruktura i očuvan okoliš	9.362.827	8.984.977	7.289.500	25.637.304	3.942.500	11.902.500	13.734.804
3.1. Razvoj suvremene infrastrukture	8.446.977	8.036.977	6.341.500	22.825.454	3.916.500	11.824.500	11.000.954
3.1.1. Razvoj kružnog gospodarstva i obrazovanje javnosti o očuvanom okolišu	321.500	341.500	341.500	1.004.500	341.500	1.004.500	0
3.1.1.1. Provedba namjenskih sredstava naknade za okoliš	280.000	300.000	300.000	880.000	300.000	880.000	0
3.1.1.2. Sanacija i zatvaranje postojećih općinskih deponija	40.000	40.000	40.000	120.000	40.000	120.000	0
3.1.1.3. Stalno stručno usavršavanje kadra u zaštiti okoliša i upravljanju otpadom	1.500	1.500	1.500	4.500	1.500	4.500	0
3.1.2. Jačanje sustava vodovoda i odvodnje	2.300.000	1.900.000	1.700.000	5.900.000	700.000	2.100.000	3.800.000
3.1.2.1. Potpore za vodoprivedu-kapitalne potpore općinama	700.000	700.000	700.000	2.100.000	700.000	2.100.000	
3.1.2.2. Rekonstrukcija i sanacija vodovoda i kanalizacije u općini Kupres	500.000	500.000	500.000	1.500.000	0	0	1.500.000
3.1.2.3. Izgradnja kanalizacione mreže sa prečišćivačem u Opštini Glamoč	500.000	500.000	500.000	1.500.000	0	0	1.500.000
3.1.2.4. Rekonstrukcija vodovodne mreže	300.000	100.000	0	400.000	0	0	400.000
3.1.2.5. Unapređenje sistema za odvodnju otpadnih voda i njihovo prečišćavanje	300.000	100.000	0	400.000	0	0	400.000
3.1.3. Izgradnja i održavanje prometne infrastrukture	3.825.000	3.895.000	3.900.000	11.620.000	2.475.000	7.620.000	4.000.000
3.1.3.1. Izgradnja i održavanje prometne infrastrukture	2.975.000	3.045.000	3.100.000	9.120.000	2.475.000	7.620.000	1.500.000
3.1.3.2. Asfaltiranje lokalnih puteva u općini Kupres	500.000	500.000	500.000	1.500.000	0	0	1.500.000
3.1.3.3. Asfaltiranje putne komunikacije	150.000	150.000	150.000	450.000	0	0	450.000

3.1.3.4. Rekonstrukcija ulica u naselju Šujica	200.000	200.000	150.000	550.000	0	0	550.000
3.1.4. Povećanje energetske učinkovitosti	2.000.477	1.900.477	400.000	4.300.954	400.000	1.100.000	3.200.954
3.1.4.1. Izgradnja nove zgrade PP Glamoč	400.000	400.000	300.000	1.100.000	400.000	1.100.000	0
3.1.4.2. Izgradnja parking prostora kod PP Glamoč	100.000	0	0	100.000	0	0	100.000
3.1.4.3. Sanacija i utopljanje Hrvatskog doma u Kupresu	200.000	200.000	0	400.000	0	0	400.000
3.1.4.4. Uređenje gradskog trga u općini Kupres	500.000	500.000	0	1.000.000	0	0	1.000.000
3.1.4.5. Unapređenje sistema javne rasvjete u urbanom dijelu opštine Drvar	100.000	100.000	100.000	300.000	0	0	300.000
3.1.4.6. ReBiHeatS - Grijanje na obnovljivu biomasu i solarna energija za energetska učinkovitost	700.477	700.477	0	1.400.954	0	0	1.400.954
3.2. Očuvanje i održivo korištenje prirodnih resursa	915.850	948.000	948.000	2.811.850	26.000	78.000	2.733.850
3.2.1. Očuvanje biološke raznolikosti i održivo korištenje prirodnih resursa	26.000	26.000	26.000	78.000	26.000	78.000	0
3.2.1.2. Izrada planskih dokumenata za održivo korištenje prirodnih resursa	20.000	20.000	20.000	60.000	20.000	60.000	0
3.2.1.3. Uspostava GIS-a	6.000	6.000	6.000	18.000	6.000	18.000	0
3.2.2. Gospodarenje šumskim resursima	889.850	922.000	922.000	2.733.850	0	0	2.733.850
3.2.2.1. Izgradnja protupožarnih prometnica na nivou ŠGD Hercegbosanske šume d.o.o.	567.958	600.000	600.000	1.767.958	0	0	1.767.958
3.2.2.2. Pošumljavanje na nivou ŠGD Hercegbosanske šume d.o.o	321.892	322.000	322.000	965.892	0	0	965.892

U sklopu strateškog cilja 3, za prioritet razvoja suvremene infrastrukture za trogodišnje razdoblje predviđeno je ukupno **22.825.454 KM**, od čega 11.824.500 KM iz proračunskih sredstava te 11.000.954 KM iz vanjskih izvora. Za prioritet očuvanja i održivog korištenja prirodnih resursa planirano je **2.811.850 KM**, pri čemu 78.000 KM čine proračunska sredstva, a 2.733.850 KM sredstva iz vanjskih izvora financiranja.

Strategija razvitka HBŽ- Akcijski plan za 2027-2029	2027	2028	2029	2027-2029	Vlastita sredstva za 2027	VLASTITA SREDSTVA (iznos za 2027-2029)	VANJSKI IZVORI (Iznos za 2027-2029)
SC 4. Integralni održivi razvoj	2.114.400	1.903.600	1.868.600	5.886.600	1.865.400	5.562.600	324.000
4.1. Učinkovito upravljanje održivim razvojem	884.400	763.600	738.600	2.386.600	785.400	2.262.600	124.000
4.1.1. Jačanje integralnog razvoja	649.000	600.000	600.000	1.849.000	600.000	1.800.000	49.000
4.1.1.2. Podrška razvoju partnerstava za pripremu međuzupanijskih projekata	49.000	0	0	49.000	0	0	49.000
4.1.1.4. Program potpore nižim razinama lasti	500.000	500.000	500.000	1.500.000	500.000	1.500.000	0

4.1.1.5. Tekući transferi vjerskim zajednicama	100.000	100.000	100.000	300.000	100.000	300.000	0
4.1.2. Razvojna suradnja i europske integracije	126.100	126.100	126.100	378.300	126.100	378.300	0
4.1.2.1. Izgradnja i njegovanje međuzupanijskih i međudržavnih partnerstva	30.000	30.000	30.000	90.000	30.000	90.000	0
4.1.2.2. Razvoj grantovske politike i sufinanciranja u službi razvoja- sajmovi i promocija Klaster	20.000	20.000	20.000	60.000	20.000	60.000	0
4.1.2.3. Izgradnja partnerstava i prijava zajedničkih projekata - projekt LINNOVATE	3.600	3.600	3.600	10.800	3.600	10.800	0
4.1.2.4. Motiviranje lokalne zajednice na suradnju- Program financiranja lokalnih medija	72.500	72.500	72.500	217.500	72.500	217.500	0
4.1.3. Jačanje kapaciteta upravljanja razvojem	12.500	12.500	12.500	37.500	12.500	37.500	0
4.1.3.1. Jačanje mehanizama suradnje s međunarodnim organizacijama sa fokusom na razvoj kapaciteta upravljanja projektima i namicanja sredstava iz vanjskih izvora	12.500	12.500	12.500	37.500	12.500	37.500	0
4.1.4. Razvoj e-uprave	96.800	25.000	0	121.800	46.800	46.800	75.000
4.1.4.1 "Poboljšanje hardverske i softverske opreme Ministarstva financija "	46.800	0	0	46.800	46.800	46.800	0
4.1.4.2. Razvoj e-usluga u Gradu Livnu	50.000	25.000	0	75.000	0	0	75.000
4.2. Upravljanje rizicima	1.230.000	1.140.000	1.130.000	3.500.000	1.080.000	3.300.000	200.000
4.2.1. Upravljanje sigurnosnim rizicima	1.080.000	1.090.000	1.130.000	3.300.000	1.080.000	3.300.000	0
4.2.1.1. Upravljanje sigurnosnim rizicima	50.000	50.000	50.000	150.000	50.000	150.000	
4.2.1.2. Obuka i opremanje institucija vatrogastva i razvoj ostalih službi koje su dijelovi sustava zaštite i spašavanja	310.000	300.000	300.000	910.000	310.000	910.000	0
4.2.1.3. Obuke i opremanje struktura civilne zaštite i spašavanja koja nisu dio reguliranog sustava	250.000	230.000	230.000	710.000	250.000	710.000	0
4.2.1.4. Izgradnja, opremanje i stavljanje u funkciju sustava za informacijsku i komunikacijsku podršku pri Operativnom centru zaštite i spašavanja kao i općinskih operativnih centara	130.000	150.000	170.000	450.000	130.000	450.000	0
4.2.1.5. Obuka, promocija i podizanje svijesti za potrebe prevencije te mjerama zaštite i spašavanja	40.000	50.000	60.000	150.000	40.000	150.000	0
4.2.1.6. Saniranje posljedica od prirodnih i drugih nesreća	300.000	310.000	320.000	930.000	300.000	930.000	0
4.2.2. Ublažavanje posljedica klimatskih promjena	150.000	50.000	0	200.000	0	0	200.000

4.2.2.1. Operativno- vatrogasni centar Livno	150.000	50.000	0	200.000	0	0	200.000
---	---------	--------	---	---------	---	---	---------

U okviru strateškog cilja 4, za prioritet učinkovito upravljanje održivim razvojem u trogodišnjem razdoblju planirano je **2.386.600 KM**, od čega 2.262.600 KM iz proračunskih sredstava te 124.000 KM iz vanjskih izvora. Za prioritet upravljanja rizicima planirana su sredstva u ukupnom iznosu od **3.500.000 KM**, pri čemu je 3.300.000 KM osigurano iz proračunskih sredstava, a 200.000 KM iz vanjskih izvora financiranja.

Aneks I. Akcijski plan 2027-2029 s mjerama iz Strategije razvoja sa koordinatorima za provedbu, indikatorima i planiranim rezultatima

U nastavku je popis svih Strateških ciljeva, prioriteta i razvojnih mjera sa definiranim koordinatorima razvojnih mjera i nositeljima pojedinih aktivnosti u razvojnim mjerama koje je potrebno detaljnije razraditi u planovima rada za sljedeće trogodišnje razdoblje, tj. do 2027. godine.

[AP i smjernice\AP 2027-2029\AP 2027-2029.xlsx](#)